

Ладик В.Є.

аспірант,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ПСИХОЛОГІЯ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

У сучасному світі знання з психології стали дуже затребуваними. Адже, чи не на кожному підприємстві людям доводиться спілкуватися один з одним, встановлювати довірчі взаємини, домовлятися про спільну роботу у певні періоди, отримувати та надавати співробітникам допомогу, вирішувати конфлікти тощо.

Найбільш поширеними сферами роботи, в яких необхідні психологічні знання, є: педагогіка, медицина, політика, економіка, сфера купівлі-продажу, сфера надання соціальних послуг, реабілітаційні центри для дітей, які потребують підвищеної педагогічної уваги, військова служба [4].

Тому в багатьох із вищеперелічених областей почали працювати практичні психологи: медичний та шкільний психолог, психологи в ЦСССДМ та ЮНІСЕФ, психологи в реабілітаційних центрах, які працюють з розумово відсталими дітьми та психологи у військових службах, які

тестують на психологічну профпридатність кандидатів на військові посади, надають психологічну допомогу постраждалим внаслідок воєнних дій. Більше того, знання психології необхідне також для тих, хто працює у сфері купівлі-продажу товарів: для того, щоб зацікавити клієнта придбати певну продукцію, співробітник підприємства повинен вміти встановити з ним теплий довірчий контакт, правильно презентувати вигоду товару (з огляду на якість та вартість), тим самим зацікавивши потенційного клієнта свого підприємства. У разі продажу певної продукції працівники підприємства повинні вміти заохочувати своїх клієнтів до подальшої співпраці [3].

Робота практичних психологів дуже затребувана й у Центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, де вони надають психологічну підтримку важким дітям, сім'ям, інвалідам, людям, які вийшли з місць позбавлення волі, людям похилого віку тощо. Вони проводять із цією категорією клієнтів психодіагностичну роботу (вивчення рівня розвитку пізнавальної та емоційно-вольової сфери), результати якої допомагають психологу у виконанні профілактичної, просвітницької, корекційно-реабілітаційної та консультативної роботи [4].

Під час *психодіагностичної роботи* для практичного психолога (соціального працівника) дуже важливо встановити зі своїм клієнтом емоційно теплий довірчий контакт. Під час проведення даного напрямку роботи спеціаліст отримує інформацію про загальний емоційний стан людини, її життєву мету, особливості взаємовідносин з оточуючими, причину звернення до практичного психолога (соціального працівника). Стан здоров'я та його власне ставлення до проблеми, що виникла. У цей час головне спостерігати за перебігом емоційного стану клієнта та дати можливість клієнту висловитися, застосовуючи, при цьому, активне слухання.

Після здійснення психодіагностичної роботи співпраця практичного психолога (соціального працівника) та клієнта може бути припинена, якщо клієнт усвідомив власну проблему та став на вірний шлях її вирішення, а може й мати продовження. Під час продовження даної співпраці застосовуються наступні напрями роботи: профілактична, консультативна, корекційно-реабілітаційна та просвітницька та складається індивідуальна програма потреб дитини (людини) та її сім'ї.

Під час здійснення профілактичних, корекційно-реабілітаційних та просвітницьких заходів спеціаліст веде індивідуальну та групову роботу. Під час індивідуальної роботи ведеться безпосередньо робота з клієнтом, а під час групової – клієнтом та його близьким оточенням (сім'єю, родичами та друзями).

Профілактична робота поділяється на три види: первинна, вторинна та третинна.

Первинна профілактика спрямована на виявлення та попередження певних загроз для фізичного, психологічного та соціального благополуччя людини і їх усунення.

Вторинна профілактика спрямована на попередження підвищення впливу загрозливих факторів на благополуччя людини та усунення цих факторів.

Третинна профілактика спрямована на відновлення особистості людини та її соціального статусу, усунувши при цьому негативні фактори.

Тобто профілактична робота з клієнтом – це здійснення комплексу заходів, що спрямовані на попередження впливу загрозливих факторів на фізичне, психологічне та соціальне благополуччя людини, на їх усунення та на відновлення особистості людини та її соціального статусу. Під час цієї роботи проводяться індивідуальні та групові бесіди з клієнтом і його оточенням, мета яких попередити людей про певні загрози та надати професійну допомогу в їх запобіганні.

Корекційно-реабілітаційна робота здійснюється за умови створення оптимального середовища для повноцінного розвитку особистості і спрямована на усунення негативних проявів у поведінці та на розвиток соціально важливих людських якостей. Під час корекційно-реабілітаційної роботи проводяться індивідуальні та групові розмови з клієнтом та його сім'єю, ігри та заняття на розвиток комунікативних навичок, психічних пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери тощо [1].

Просвітницька робота полягає у тривалому поширенні соціально-психологічних знань серед молоді, надання їх клієнту та його сім'ї.

Просвітницька діяльність має наступні **завдання**:

1) Розуміння цілей, можливостей роботи соціально-психологічної служби та кола проблем, вирішенням яких вона займається;

2) Підвищення рівня соціально-психологічної компетентності молоді, розуміння поширеності загрозливих чинників, вміння знаходити шляхи вирішення певних проблем;

3) Підвищення соціально-психологічної культури суспільства в цілому (вміння вирішувати соціально-психологічні проблеми різного масштабу та конфліктів, вміння працювати в команді тощо).

Під час просвітницької роботи проводяться індивідуальні та групові бесіди з клієнтом та його сім'єю, залучення їх до участі в семінарі, круглому столі, лекціях, виховних годинах, тренінгах тощо.

Наприклад, психолог у школі проводить класні години з учнями, розповсюджує соціально-психологічну інформацію для підвищення психологічної компетенції учнів, педагогів та батьків щодо вікових особливостей учнів, феноменів певного віку, правил батьківського виховання дітей, запобігання та протидії явища булінгу, кібербулінгу та домашнього насильства, запобігання та протидії професійного вигорання тощо [2].

Соціальні працівники, соціальні педагоги та практичні психологи із соціальних служб проводять тренінги, круглі столи, лекції, семінари, де розкривається тема про особливості негативних чинників, які загрожують фізичному, психологічному та соціальному благополуччю людей та шляхи їх уникнення та подолання. Також відбувається розповсюдження пропагандистської інформації щодо запобігання та протидії вищезазначеним факторам.

Список використаних джерел:

1. Абрамова Г.С. Практическая психология. – М.: Издательский центр «Академия», 1997. – 368 с.
2. Лишин О.В. Педагогическая психология воспитания. – М., 1997. – 256 с.
3. Психологія особистості: Словник-довідник / За ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
4. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи: Навчальний посібник. [Електронний ресурс] / В. Шахрай. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/302484/>